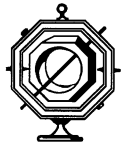

■ De Stichting tot Bevordering der Notariële Wetenschap ■

De rechten van de houders van met medewerking van de vennootschap uitgegeven certificaten ener B.V. volgens Boek 2 BW

1. Inleiding

In veel aandeelhoudersbesluiten en notulen van een algemene vergadering van aandeelhouders (AV) ener B.V. wordt geconstateerd dat er geen houders zijn van rechten die de wet toekent aan de houders van met medewerking van de vennootschap uitgegeven certificaten van aandelen (hierna aangeduid met: (houders van) certificaatrechten). In dit artikel zal worden geïnventariseerd wie daarmee worden bedoeld en welke rechten zij hebben.

2. Houders van certificaatrechten

Houders van certificaatrechten zijn:

- a. de houders van met medewerking van de vennootschap uitgegeven certificaten van aandelen;
- b. de aandeelhouder die ten gevolge van het vestigen van een vruchtgebruik of pandrecht, geen stemrecht heeft (art. 2:197, lid 4 respectievelijk 2:198 lid 4 BW);
- c. de vruchtgebruiker en pandhouder die stemrecht heeft (art. 2:197, lid 4 respectievelijk 2:198 lid 4 BW);
- d. de vruchtgebruiker en pandhouder die geen stemrecht heeft, ten aanzien van wie in de statuten is bepaald dat zij bedoelde certificaatrechten hebben en bij de vestiging of overdracht van het vruchtgebruik of

pandrecht niet anders is bepaald (art. 2:197, lid 4 respectievelijk 2:198 lid 4 BW).

Ada

Volgens de heersende leer zijn certificaten van aandelen met medewerking van de vennootschap uitgegeven, indien de vennootschap op enigerlei wijze betrokken is bij de uitgifte van certificaten¹. Hiervoor is niet zozeer een besluit van een orgaan van de vennootschap vereist, als wel een of meer handelingen van de vennootschap. Met F.J.P. van den Ingh, t.a.p. p. 91, ben ik het eens dat de rechtszekerheid ermee is gediend dat in de wet wordt opgenomen dat voor de medewerking vereist is een besluit van een orgaan van de vennootschap. Gezien de gevolgen die de wet verbindt aan de medewerking aan de uitgifte van certificaten (bijvoorbeeld het recht om opgeroepen te worden bij aandeelhoudersvergaderingen van de vennootschap en om deze vergaderingen bij te wonen en daarin het woord te voeren (zie over certificaatrechten uitgebreid: paragraaf 3 hierna) zou als orgaan dat in aanmerking komt om een besluit tot medewerking te verlenen, eerder de algemene vergadering dan het bestuur van de vennootschap aangewezen zijn². In de statuten kan de bevoegdheid tot medewerking aan het bestuur of een ander vennootschappelijk orgaan worden toegekend; los daarvan kan blijken dat deze bevoegdheid door de algemene vergadering ad hoc uitdrukkelijk of stilzwijgend aan het bestuur is gedelegeerd³.

Men zij erop bedacht dat indien de structuurregeling op een vennootschap van toepassing is, elk besluit van het bestuur omtrent medewerking aan de uitgifte van certificaten, onderworpen is aan de goedkeuring van de raad van commissarissen (art. 2:274 lid 1 letter b BW voor de B.V. en art. 2:164 lid 1 letter b BW voor de N.V..

Ad b en c

De bevoegdheid tot het vestigen van vruchtgebruik kan niet, die tot het vestigen van pandrecht kan wel bij de statuten worden beperkt of uitgesloten (art. 2:197 lid 1 respectievelijk 2:198 lid 1 BW). Voor de vestiging van vruchtgebruik of pandrecht op aandelen is een notariële akte vereist (art. 2:196 BW).

Ingevolge lid 3 van art. 2:197 BW respectievelijk 2:198 BW kan het stemrecht aan de vruchtgebruiker respectievelijk pandhouder worden overgedragen. Ten aanzien van de vruchtgebruiker die niet een persoon is aan wie de aandelen overeenkomstig art. 2:195 lid 1 BW vrijelijk kunnen worden overgedragen, kan in de statuten worden bepaald, dat hem het stemrecht uitsluitend toekomt, indien dit bij de vestiging van het vruchtgebruik is bepaald en de statuten dit niet verbieden, mits zowel deze bepaling als - bij overdracht van het vruchtgebruik - de overgang van het stemrecht is goedgekeurd door het vennootschapsorgaan dat bij de statuten is aangewezen om goedkeuring te verlenen tot een voorgenomen overdracht van aandelen, danwel - bij ontbreken van zodanige aanwijzing - door de AV.

Uit de woorden "en de statuten dit niet verbieden" moet afgeleid worden dat de statuten de overdracht van het stemrecht aan een vruchtgebruiker die niet behoort tot de vrije kring, geheel mogen uitsluiten. Indien de blokkeringsregeling zodanig is, dat er geen vrije kring is, kunnen de statuten in het algemeen bepalen dat de vruchtgebruiker geen stemrecht kan hebben⁴.

De bevoegdheid tot het toekennen van het stemrecht aan de pandhouder kan in de statuten worden uitgesloten (art. 2:198, lid 3, laatste zin, BW)⁵.

Add

Het uitgangspunt van de wet bij de B.V. is, dat de vruchtgebruiker en pandhouder zonder stemrecht, geen certificaatrechten hebben⁶. Zij hebben deze certificaatrechten slechts indien de statuten dit bepalen. Standaardmatig worden in statuten van B.V.'s certificaatrechten toegekend aan vruchtgebruikers en pandhouders zonder stemrecht.

3. Certificaatrechten

De hiervoor in paragraaf 2 bedoelde aandeelhouders, vruchtgebruikers en pandhouders hebben de rechten die door de wet zijn toegekend aan de houders van met medewerking ener vennootschap uitgegeven certificaten van aandelen (art. 2:197 lid 4 en 2:198, lid 4 BW).

Hieronder worden deze rechten genoemd⁷:

- a. art. 2:212 BW: het recht om ten kantore van de vennootschap de opgemaakte jaarrekening, het jaarverslag en de krachtens art. 2:392 lid 1 BW toe te voegen gegevens ten behoeve van de opgeroepen AV, in te zien en er kosteloos een afschrift van te verkrijgen⁸;
- b. art. 2:204a lid 1 BW: het recht op inzage ten kantore van de vennootschap in de beschrijving van de inbreng op aandelen anders dan in geld bij de oprichting⁹;
- c. art. 2:204c lid 4 BW jo. 2:212 BW: het recht op inzage in een kosteloos afschrift van de stukken die worden opgesteld ter verkrijging van de goedkeuring van

1. F.J.P. van den Ingh, Certificering en certificaat van aandeel bij de besloten vennootschap, Serie Monografieën vanwege het Van der Heijden-Instituut, deel 35, Kluwer - Deventer 1991, p. 84; Handboek voor de naamloze en de besloten vennootschap, bewerkt door mr W.C.L. van der Grinten, 12e druk, W.E.J. Tjeenk Willink - Zwolle, 1992, nr. 197; Asser-Maeijer 2, III, nr. 409. Zie ook de discussie over de vraag wanneer sprake is van medewerking, gevoerd tussen C.A. Schwarz, Enkele vragen bij certificering van aandelen, TVVS 1992, p. 6-11 en F.J.P. van den Ingh, Een andere kijk op enkele problemen bij certificering van aandelen, TVVS 1992, p. 77-78.

2. Dit is de heersende leer, zie F.J.P. van den Ingh, proefschrift, p. 91 en Handboek, nr. 197.

3. Asser-Maeijer 2, III, nr. 409.

4. In deze zin tevens P.J. Dortmond, Rechtspersonen, Kluwer - Deventer, losbladig, art. 197, aantekening 3.

5. Anders: Handboek, nr. 185. Bij de N.V. kunnen de statuten het toekennen van stemrecht aan de vruchtgebruiker slechts uitsluiten voor het geval de vruchtgebruiker een persoon is aan wie de aandelen niet vrijelijk kunnen worden overge-

dragen (art. 2:88 lid 3, tweede en derde zin, BW).

5. Bij de N.V. kunnen de statuten eveneens bepalen dat een pandhouder nimmer stemrecht toekomt ongeacht of het betreft aandelen aan toonder of aandelen op naam en ongeacht of de aandelen op naam vrijelijk aan de pandhouder zouden kunnen worden overgedragen (art. 2:89 lid 3, laatste zin, BW) (zie voor het verschil met vruchtgebruik de vorige noot). In deze zin tevens J.B. Huizink, Rechtspersonen, Kluwer - Deventer, losbladig, art. 89, aantekening 3; anders: Handboek, nr. 184.

6. Het verschil met de N.V. bepalingen is, dat de wet bij een N.V. ervan uitgaat dat de vruchtgebruiker en pandhouder bedoelde certificaatrechten hebben, tenzij deze rechten aan de vruchtgebruiker of pandhouder bij de vestiging of overdracht van het vruchtgebruik of pandrecht of bij de statuten worden onthouden (art. 2:88 lid 4 respectievelijk 2:89 lid 4 BW).

7. Deze opsomming wordt gegeven door F.J.P. van den Ingh, Certificering en certificaat van aandeel bij de besloten vennootschap, Kluwer - Deventer 1991, p. 245 e.v..

8. Vergelijk art. 2:102 lid 1 BW voor een dienovereenkomstige regeling voor de N.V..

9. Een dienovereenkomstige regeling kent de N.V. niet, omdat bij de N.V. de beschrijving aan de akte van oprichting moet worden gehecht en daarmee openbaar wordt gemaakt door deponering van een afschrift van de akte van oprichting bij het handelsregister; vergelijk art. 2:94a BW.

Bij de B.V. achtte de Minister deze openbaarmaking van de beschrijving niet langer nodig, waarbij hij stelde: Vooral wanneer een onderneming wordt ingebracht, kan door openbaarheid daarvan, het in omstandigheden nadelig zijn de concurrenten hierdoor een mate van inzicht te geven, waarop niet wederzijds aanspraak kan worden gemaakt (MvA, Tweede Kamer 1981-1982, 16551, nr. 6, p. 14).

Mijns inziens geldt dit evenzeer voor de N.V.. Ik zie dan ook niet in waarom de regeling voor de N.V. op dit punt afwijkt van die voor de B.V. en daarom stel ik voor om de regeling voor de N.V. aan te passen aan die voor de B.V.. De verplichting tot openbaarmaking van de beschrijving voor de N.V. is niet voorgeschreven door de 2e EEG-richtlijn en bestond reeds vóór de aanpassing van onze wetgeving aan deze richtlijn. De door mij voorgestelde wijziging is derhalve niet in strijd met Europees recht.

10. De regeling voor de N.V. (art. 2:94c lid 4 jo. 2:102 BW) is identiek.

11. Dezelfde regeling geldt voor de N.V. (art. 2:110 lid 2 en 112 BW).

12. Ingevolge art. 2:113 BW moeten ook de houders van met medewerking van de vennootschap uitgegeven certificaten volgens de regels die gelden voor de N.V. opgeroepen worden. Anders dan bij de B.V., kunnen de statuten van een N.V. de oproeping alleen anders regelen indien er geen aandelen aan toonder of met medewerking van de vennootschap certificaten van aandelen aan toonder zijn uitgegeven.

13. Hetzelfde geldt voor de N.V. (art. 2:114 lid 1 BW)

14. Idem voor de N.V. (art. 2:117 lid 2 BW)

15. Idem art. 2:120 lid 4 BW voor de N.V.

16. Art. 2:123 lid 4 BW regelt hetzelfde voor de N.V..

17. Idem voor de N.V.: art. 2:99 lid 7 jo. 2:123 lid 4 BW.

18. Voor de N.V. geldt dezelfde regeling in art. 2:128 BW.

19. In gelijke zin C.A. Schwarz, Rechtspersonen, Kluwer - Deventer, losbladig, art. 128, aant. 2 en art. 238, aant. 1, alsmede Asser-Maeijer 2, III, nr. 262.

* Kandidaat-notaris te Amstelveen.

de AV in verband met transacties tussen de vennootschap en een oprichter of aandeelhouder¹⁰;

d. art. 2:220 lid 2 en 2:222 BW: het recht om de president van de rechtbank te verzoeken te worden gemachtigd een AV bijeen te roepen¹¹;

e. art. 2:223 lid 2 BW: het recht om door middel van een aankondiging in een landelijk verspreid dagblad te worden opgeroepen voor de AV, tenzij de statuten deze oproeping anders regelen¹²;

f. art. 2:224 lid 1 BW: het recht om indien de te behandelen onderwerpen in de AV niet in de oproeping zijn vermeld daarvan kennis te kunnen nemen ten kantore van de vennootschap¹³;

g. art. 2:227 lid 2 BW: het recht om de AV bij te wonen en daarin het woord te voeren¹⁴;

h. art. 2:230 lid 4 BW: het recht op inzage in de aantekeningen die het bestuur van de vennootschap houdt van de besluiten van de AV¹⁵;

i. art. 2:233 lid 4 jo. lid 3 BW: het recht op een kosteloos afschrift van voorstellen tot wijziging van de statuten¹⁶;

j. art. 2:208 lid 5 jo 233 leden 3 en 4 BW: het recht op een kosteloos afschrift van voorstellen tot vermindering van het geplaatste kapitaal¹⁷;

k. art. 2:329 jo. art. 2:314 lid 2 BW: het recht op inzage in en een kosteloos afschrift van stukken die in verband met een juridische fusie ten kantore van de vennootschap zijn neergelegd.

Voorts dient in dit verband gemeld te worden dat ingevolge art. 3:259 lid 2 BW certificaathouders gezamenlijk een pandrecht op de onderhavige aandelen hebben indien de certificaten met medewerking van de vennootschap zijn uitgegeven.

Tenslotte moet gewezen worden op het bepaalde in art. 2:238 BW, ingevolge welke de statuten alleen besluitvorming buiten vergadering mogen regelen, indien geen certificaten met medewerking van de vennootschap zijn uitgegeven¹⁸. Aangenomen moet worden dat de ratio van deze bepaling met zich brengt dat de statuten besluitvorming buiten vergadering ook niet mogen regelen, indien er houders van certificaatrechten zijn als hiervoor bedoeld in paragraaf 2 onder b., c. en d.¹⁹.

Slot

Met dit artikel is beoogd een overzicht te geven van de rechten van de houders van met medewerking van de vennootschap uitgegeven certificaten van aandelen. Hierbij wordt ingegaan op de inhoud van diverse wettelijke bepalingen hieromtrent. Voorts wordt de belangrijkste literatuur over dit onderwerp genoemd. Moge het hierboven geschrevene een ieder die zich bezighoudt met het beoordelen van besluiten van aandeelhoudersvergaderingen en het redigeren van statuten van B.V.'s en N.V.'s, tot nut zijn.

*Mr W. Bosse**